

2. Doelstellingen en resultaten

2.1 Omschrijving van het project

De scholen voor voortgezet onderwijs in oostelijk West-Friesland ontwikkelen in de periode die loopt van voorjaar 2006 tot en met juli 2008 in samenwerking met de lerarenopleidingen van de Hogeschool van Amsterdam, de Vrije Universiteit en de Universiteit van Amsterdam een regionale opleidingsschool voor functies in het voortgezet onderwijs. Hierbij wordt aangesloten bij het project 'Opleiden in de school', dat vier van de deelnemende VO-scholen in 2003 zijn gestart. De dieptepilot 'Opleidingsschool' betekent een verdieping en een verbreding van dit project.

Verdieping

Het project 'Opleiden in de school' heeft drie pijlers: kwaliteit van begeleiden, kwaliteit van leren en kwaliteit van organiseren. In de afgelopen jaren heeft de nadruk gelegen op het ontwikkelen van een begeleidingsstructuur op de deelnemende scholen. Elke school heeft hier tot nu toe op een eigen manier vorm aan gegeven. In het kader van de dieptepilot worden deze structuren gehomogeniseerd en geïmplementeerd op alle vestigingen van de scholen die aan de dieptepilot deelnemen.

Daarnaast zijn de scholen in oostelijk West-Friesland op dit moment toe aan een verdiepingsslag wat betreft de kwaliteit van leren en de kwaliteit van organiseren. Door de lerarenopleidingen en de studenten structureel te laten participeren in de ontwikkelingen binnen de scholen, zetten deze een duidelijke stap in de richting van lerende organisaties.

Verbreding

Met de dieptepilot realiseren de scholen in oostelijk West-Friesland ook een verbreding van het bestaande project. Deze verbreding heeft betrekking op twee aspecten. De regionale opleidingsschool zal zich niet alleen richten op de functie van docent, maar ook op andere functies binnen het voortgezet onderwijs. Bovendien is het aantal partners uitgebreid met Scholengemeenschap Tabor en de Vrije Universiteit. Hierdoor zijn alle scholen voor voortgezet onderwijs in deze regio actief bij de opleidingsschool betrokken, m.u.v. AOC Clusius College (VMBO Groen). Als gevolg van de uitbreiding met Scholengemeenschap Tabor is de opleidingscapaciteit aanzienlijk vergroot.

2.2 Projectdoelstellingen

2.2.1 Hoofddoelstelling

Realiseren regionale opleidingsschool

Op 31-7-2008, dus aan het einde van de dieptepilot, is in oostelijk West-Friesland een regionale opleidingsschool gerealiseerd, waarbij alle scholen voor VO in deze regio samen met een aantal lerarenopleidingen opleidingstrajecten aanbieden voor onderwijsfuncties (zie verder subdoelstelling 2.2.2.a.); daarbij gaat het ook om andere onderwijsfuncties dan die van docent, zoals onderwijsassistenten en leermeesters praktijkonderwijs. (Zie 2.3.e.)

Doordat jaarlijks minimaal vijftig beginnende beroepsbeoefenaren beschikbaar komen voor de arbeidsmarkt, voorziet de opleidingsschool in de behoefte aan goed opgeleid personeel. (Zie verder subdoelstelling 2.2.2.b.) Aangezien elke afgestudeerde een POP meekrijgt waarin aangegeven is welke competenties hij of zij verder moet ontwikkelen, levert de opleidingsschool een wezenlijke bijdrage aan de verdere ontwikkeling van beginnende beroepsbeoefenaren. (Zie

verder subdoelstelling 2.2.2.c.) De intensieve samenwerking met de lerarenopleidingen draagt bij aan de verdere schoolontwikkeling en onderwijsvernieuwing en de verdere ontwikkeling van het personeelsbeleid op de deelnemende scholen. (Zie verder subdoelstelling 2.2.2.d.)

2.2.2 Subdoelstellingen

a. Integratie opleiding onderwijspersoneel, onderwijspraktijk en schoolontwikkeling

Uiterlijk 1-5-2007 is voor oostelijk West-Friesland een regionaal opleidingsplan beschikbaar, waarin delen van de opleidingsprogramma's van de lerarenopleidingen zijn geïntegreerd in de onderwijspraktijk van de scholen die deelnemen aan de regionale opleidingsschool. Op basis hiervan nemen de studenten deel aan het primaire proces, participeren zij in onderwijsontwikkelingsprojecten en voeren onderzoeksopdrachten uit.

Alle deelnemende scholen hebben eveneens uiterlijk 31-7-2008 een eigen opleidingsplan, waarin concreet is opgenomen op welke manier studenten in het kader van hun opleiding een bijdrage leveren aan onderwijsontwikkeling en leerlingenzorg. Bovendien is aangegeven wat de meerwaarde hiervan is voor de studenten én voor de scholen.

Op deze manier krijgt de onderwijsontwikkeling op alle VO-scholen een extra impuls en creëren zij contextrijke en betekenisvolle opleidingsmogelijkheden voor studenten.

b. Verlichting van de arbeidsmarktproblematiek

Uiterlijk 31 juli 2008 zijn voorwaarden gecreëerd die het mogelijk maken met ingang van het schooljaar 2008/2009 jaarlijks minimaal 200 studenten te plaatsen voor een opleiding voor eerste- of tweedegraads docent. Van deze 200 studenten hebben er jaarlijks minimaal 75 een aanstelling als lio-er of dualstudent. Door deze capaciteit kunnen jaarlijks minimaal 50 beginnende beroepsbeoefenaren beschikbaar komen voor de arbeidsmarkt. De opleidingscapaciteit van de school is van dien aard dat zij niet alleen kan voorzien in de behoefte aan onderwijspersoneel in het VO in de eigen regio maar ook een bijdrage kan leveren aan de personeelsbehoefte buiten de regio.

Er zijn voldoende redenen om aan te nemen dat de capaciteit van de opleidingsschool ruimschoots benut zal worden. De school biedt studenten uit de eigen regio immers dicht bij huis een aantrekkelijke leeromgeving. Dit vergroot de aantrekkelijkheid van de opleiding en daarmee de instroom van studenten. Bovendien ontplooit de opleidingsschool activiteiten om leerlingen van de deelnemende scholen te stimuleren een baan in het onderwijs te kiezen. (Zie verder hst. 2.3 g.) en wordt jaarlijks een banenmarkt/informatieavond georganiseerd. Deze laatste activiteit heeft tot doel dat de instroom vanuit verschillende doelgroepen, waaronder zij-instromers, toeneemt ten opzichte van de huidige situatie. (Zie verder hst. 2.3.h.)

Toelichting

Het VO in oostelijk West-Friesland telt op dit moment ongeveer 11.500 leerlingen. Het aantal fte's onderwijsgevend personeel bedraagt ongeveer achthonderd. Naar verwachting zal de komende tien jaar meer dan 30% van het onderwijsgevend personeel uitstromen. In dezelfde periode wordt een toename van het aantal leerlingen verwacht naar ca. 13.000.

Op grond hiervan verwachten de scholen dat de komende tien jaar tenminste vierhonderd fte's aan vacatures voor onderwijsgevend personeel moeten worden vervuld. Daarmee staan de scholen in oostelijk West-Friesland voor een zware opgave, die nog verzwaard wordt door het voor de komende jaren verwachte lerarentekort in het gehele VO. De regionale opleidingsschool speelt een centrale rol bij de oplossing van dit probleem.

c. Competentiegerichte ontwikkeling beginnende beroepsbeoefenaren

Met ingang van het studiejaar 2007/2008 stelt elke student van de regionale opleidingsschool in de afrondingsfase van zijn studie en in overleg met zijn begeleiders een POP (persoonlijk ontwikkelingsplan) op, waarin de verder te ontwikkelen competenties worden beschreven. Daarbij wordt bovendien aangegeven in welke leer/werk-omgeving binnen of buiten de regio deze ontwikkeling het beste plaats kan vinden. (Zie verder hst. 2.3.i)

Toelichting

Doordat de opleiding van de studenten van de lerarenopleidingen competentiegericht plaatsvindt, kunnen de competentieprofielen die de scholen voor hun onderwijsfuncties hanteren, worden gebruikt om met de studenten vast te stellen welke competenties zij na hun opleiding verder kunnen of moeten ontwikkelen. Dit sluit goed aan bij de begeleiding van startende docenten en wordt opgenomen in het IPB van de scholen.

Ook de ontwikkeling van de competenties van de opleiders en begeleidende docenten in de scholen wordt een onderdeel van het IPB. Beide punten leveren een duurzame borging en maken een verdere ontwikkeling van de kwaliteit van het personeelsbeleid mogelijk.

d. Participatie lerarenopleidingen in schoolontwikkeling

Uiterlijk 31 juli 2008 is in de schoolplannen van de deelnemende scholen en in de concrete vertaling daarvan in de verschillende activiteitenplannen vastgelegd op welke wijze de lerarenopleidingen bijdragen aan de schoolontwikkeling, de onderwijsvernieuwing en de ontwikkeling van het personeelsbeleid van de scholen. Door de inbreng van studenten, docenten, lectoren en andere onderzoekers spelen de lerarenopleidingen op deze terreinen een adviserende, stimulerende en ondersteunende rol. (Zie verder hst. 2.3.j.)

2.3 Projectresultaten

Om de bij 2.2 genoemde doelstellingen te kunnen realiseren, wordt in de periode van voorjaar 2006 tot 31 juli 2008 een aantal activiteiten ontwikkeld. Deze zijn gericht op het creëren van de randvoorwaarden die noodzakelijk zijn voor een succesvol functioneren van de opleidingsschool. Hieronder volgt een overzicht van de deelresultaten die gedurende de dieptepilot gerealiseerd worden. Een nadere beschrijving van de activiteiten en een tijdsplanning staan in hoofdstuk 4.

a. Homogeniseren aanstellingsvoorwaarden

Op 1-1-2007 is een regeling gereed waarin de aanstellingsvoorwaarden voor de studenten zijn vastgelegd. Deze regeling geldt voor alle deelnemende scholen. Met ingang van het schooljaar 2007/2008 worden alle studenten volgens deze regeling aangesteld. (Zie verder hst. 4.3.1.)

b. Opstellen opleidingsplannen voor de regio en de deelnemende scholen

Uiterlijk 1-5-2007 is voor oostelijk West-Friesland een regionaal opleidingsplan beschikbaar, waarin delen van de opleidingsprogramma's van de lerarenopleidingen zijn geïntegreerd in de onderwijspraktijk van de scholen die deelnemen aan de regionale opleidingsschool.

Alle deelnemende scholen hebben eveneens uiterlijk 31-7-2008 een eigen opleidingsplan, dat afgeleid is van het regionale plan. In het eigen opleidingsplan geeft de school concreet aan hoe studenten in het kader van hun eigen opleiding een bijdrage leveren aan onderwijsontwikkeling en leerlingenzorg. Bovendien is aangegeven wat de meerwaarde hiervan is voor de studenten én voor de scholen. (Zie verder hst. 4.3.2.a.)

c. Ontwikkeling begeleidingsstructuur

Op 1-1-2007 is ten behoeve van de opleidingsschool één begeleidingsstructuur ontwikkeld en geïmplementeerd. Op dit moment heeft elke VO-school een eigen begeleidingsstructuur voor studenten en docenten in opleiding. Deze verschillende structuren worden ten behoeve van de opleidingsschool op elkaar afgestemd en geharmoniseerd, zodat studenten op alle deelnemende scholen op overeenkomstige wijze worden begeleid.

In dit model zijn rollen en taken duidelijk beschreven en afgebakend. Bovendien is in het model het profiel vastgesteld van de schoolopleiders en werkbegeleiders. De ontwikkeling van de competenties van de opleiders en begeleidende docenten in de scholen is een onderdeel van het IPB.

Met ingang van het schooljaar 2007/2008 wordt het begeleidingsmodel op alle deelnemende scholen en door alle betrokken opleidingsinstituten op overeenkomstige wijze en naar tevredenheid van de studenten in de praktijk gebracht. (Zie verder hst. 4.3.2.b.)

d. Afbakening taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden

Uiterlijk 31-7-2008 is een regeling vastgesteld en geïmplementeerd waarin de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden tussen de scholen en de lerarenopleidingen, onder meer ten aanzien van de beoordeling van studenten, zijn vastgelegd. In de regeling worden ook de deelverantwoordelijkheden benoemd. De regeling past binnen het accreditatiekader van de opleidingen.

De regeling heeft niet alleen betrekking op de inhoudelijke verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. De noodzakelijke randvoorwaarden maken een integraal onderdeel van de regeling, omdat van de verdeling taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden ook een verdeling voor de inzet van personele en materiële middelen kan worden afgeleid.

(Zie verder hst. 4.3.2.c.)

e. Differentiatie onderwijsfuncties

Uiterlijk 1-5-2007 zijn de resultaten bekend van een onderzoek naar de huidige ervaringen met onderwijsondersteunende functies en de behoefte aan en de mogelijkheden voor nieuwe functies. Daarbij wordt rekening gehouden met de huidige en toekomstige ontwikkelingen binnen de scholen en de opleidingsinstituten. Tevens is dan vastgesteld welke opleidingsmogelijkheden er nu reeds bestaan.

Uiterlijk 1-1-2008 zijn profielen, niveaus en opleidingstrajecten vastgesteld voor nieuwe onderwijsondersteunende functies waaraan behoefte blijkt te bestaan. (Zie verder hst. 4.3.2.d.)

f. Realisatie opleidingsbureau

Uiterlijk 1-2-2007 is een organisatiemodel opgesteld waarin de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van een opleidingsbureau zijn vastgelegd. Op basis van dit model wordt vervolgens een opleidingsbureau gerealiseerd.

Met ingang van het schooljaar 2007/2008 coördineert dit bureau op alle deelnemende scholen de bestaande en de ontwikkelde activiteiten die in het kader van het opleidingsplan worden uitgevoerd.

Op 31-7-2008 is het opleidingsbureau volledig operationeel. (Zie verder hst. 4.3.2.e.)

g. Enthousiasmeren eigen leerlingen voor een onderwijsfunctie

Uiterlijk 1-8-2007 is een plan van aanpak gereed om de leerlingen van de deelnemende VO-scholen enthousiast te maken voor een opleiding voor een onderwijsfunctie. Dit plan is gebaseerd op de resultaten van een onderzoek naar de activiteiten die de deelnemende scholen nu al op dit gebied ontplooiën. Bovendien is onderzocht hoeveel en wat voor leerlingen tot nu toe jaarlijks voor zo'n opleiding kiezen.

Uiterlijk 31-7-2008 zijn de activiteiten, nadat deze in de loop van het schooljaar 2007/2008 volgens het plan van aanpak zijn uitgevoerd en geëvalueerd (en eventueel verbeterd), vastgelegd in de school- en activiteitenplannen van alle deelnemende VO-scholen. (Zie verder hst. 4.3.3.a.)

h. Organisatie banenmarkt/informatieavond

Uiterlijk 1-3-2007 zijn de resultaten bekend van een onderzoek naar de opbrengsten van de banenmarkt/informatieavond zoals deze de afgelopen jaren door een aantal scholen in de regio is georganiseerd. Op basis hiervan wordt de aanpak van de banenmarkt/informatieavond die in mei of juni 2007 georganiseerd wordt, eventueel aangepast.

Uiterlijk 1-3-2008 zijn de resultaten bekend van een onderzoek naar een mogelijke uitbreiding van de doelgroepen waarop de banenmarkt/informatieavond zich richt. Hiermee wordt rekening gehouden bij de organisatie van de banenmarkt/informatieavond die in mei of juni 2008 georganiseerd wordt.

Uiterlijk 31-7-2008 is een plan van aanpak gereed voor de organisatie van een jaarlijkse banenmarkt/informatieavond en andere wervingsactiviteiten, waarbij rekening gehouden wordt met de meerjarenpersoneelsplanning van de deelnemende scholen.

(Zie verder hst. 4.3.3.b.)

i. Ontwerpen randvoorwaarden voor ontwikkeltrajecten beginnende beroepsbeoefenaren

Uiterlijk 1-8-2007 is in het IPB van elke deelnemende school vastgelegd dat de competentieprofielen die de scholen voor hun onderwijsfuncties hanteren, ook gebruikt worden om met de studenten vast te stellen welke competenties zij na hun opleiding verder zouden moeten ontwikkelen. Bovendien is in algemene termen aangegeven in welke leer/werkomgeving zulke competenties het beste ontwikkeld kunnen worden. Hiermee worden binnen de dieptepilot de randvoorwaarden gecreëerd voor een verdere competentiegerichte ontwikkeling van beginnende beroepsbeoefenaren.

Met ingang van het schooljaar 2007/2008 stelt elke student in overleg met zijn begeleiders in de afrondingsfase van zijn opleiding aan de regionale opleidingsschool een POP op, waarin is aangegeven welke competenties hij verder zou moeten ontwikkelen en in welke leer/werkomgeving dit het beste zou kunnen gebeuren. Dit kan zowel binnen als buiten de regio oostelijk West-Friesland zijn. (Zie verder hst. 4.3.4.)

j. Vastleggen inbreng lerarenopleidingen bij schoolontwikkeling

Uiterlijk 1-1-2008 is per school of per groep scholen een ontwikkelplan opgesteld, met daaraan gekoppelde actieplannen, waarin aangegeven is welke bijdragen de lerarenopleidingen leveren aan de schoolontwikkeling, de onderwijsvernieuwing en de ontwikkeling van het personeelsbeleid en welke resultaten daarbij bereikt worden.

Uiterlijk 31-7-2008 is in de reguliere school- en activiteitenplannen van de deelnemende scholen opgenomen welke concrete bijdragen studenten, docenten, lectoren en andere onderzoekers van de lerarenopleidingen leveren aan de schoolontwikkeling, de onderwijsvernieuwing en de ontwikkeling van het personeelsbeleid van de deelnemende VO-scholen. (Zie verder hst. 4.3.5.)

2.4 Borging en transfer resultaten

2.4.1 Borging resultaten en aanpak

Alle behaalde resultaten en de gebruikte projectorganisatie worden in documenten vastgelegd. Per jaar worden de processen geëvalueerd en waar nodig bijgesteld. De behaalde resultaten worden jaarlijks in de staande organisaties (in de lijn) geïmplementeerd.

2.4.2 Presentatie praktijkvoorbeelden

Door de combinatie van de bij 2.3. genoemde deelresultaten wordt de centrale doelstelling van het dieptepilot gerealiseerd: een goed beeld geven van een opleidingsschool die opleidt voor de arbeidsmarkt, waarbij vastgesteld is onder welke randvoorwaarden opleidingscholen een succes kunnen zijn en de kwaliteit van opleiden in de school duurzaam geborgd is.

De deelresultaten komen beschikbaar in de vorm van gedocumenteerde praktijkvoorbeelden, zowel op bovenschools niveau als op het niveau van afzonderlijke scholen. Deze praktijkvoorbeelden hebben zowel betrekking op de inhoudelijke aspecten van opleiden in de school als op de daarvoor noodzakelijke randvoorwaarden. Gezamenlijk geven deze praktijkvoorbeelden een totaal beeld van de opleidingsschool zoals deze na afloop van de dieptepilot in oostelijk West-Friesland tot stand is gekomen.

De resultaten en de projectorganisatiestructuur worden landelijk verspreid. Dit gebeurt tijdens het gehele project en direct na het afronden van bepaalde deelprojecten. Bovendien vindt na afloop van het project, maar voor 31 oktober 2008, een eindpresentatie plaats. (Zie verder hst 4.4.1 en hst. 6.3)

2.4.3 Overgang van project naar structurele voorziening

Per 1-8-2008 is de bovenschoolse projectorganisatie omgezet in een structurele bovenschoolse beheersorganisatie, die de behaalde resultaten en de projectaanpak vastlegt en continueert. Deze borging werkt dan ook door in de school- en activiteitenplannen van de verschillende scholen.